

ZAKON O ZAŠTITI ZVIŽDAČA*

I. OSNOVNE ODREDBE

Predmet

Član 1

Ovim Zakonom uređuje se prijavljivanje nepravilnosti, postupak prijavljivanja nepravilnosti, prava lica u postupku prijavljivanja, obaveze organa vlasti kao i drugih pravnih i fizičkih lica u vezi s prijavom nepravilnosti, kao i druga pitanja od značaja za prijavu nepravilnosti i zaštitu zviždača.

Prenos direktive Evropske unije

Član 2

Ovim zakonom se u pravni poredak Crne Gore prenosi Direktiva (EU) 2019/1937 Evropskog parlamenta i Savjeta od 23. oktobra 2019. o zaštiti lica koja prijavljuju povrede prava Unije (SLL br. 305 od 26. 11. 2019, str. 17; u daljem tekstu: Direktiva 2019/1937/EU).

Nepravilnosti i ugrožavanje javnog interesa koje upućuje na postojanje korupcije

Član 3

Pod nepravilnostima, u smislu ovog zakona, podrazumijevaju se:

1) povreda propisa, kao i radnja koja ima za cilj da se za takvu povredu ne sazna, posebno u oblastima:

- radnih odnosa,
- javnih nabavki,
- finansijskih usluga,
- proizvoda i tržišta,
- sprečavanja pranja novca i finansiranja terorizma,
- bezbjednosti hrane i hrane za životinje, zdravlja i dobrobiti životinja,
- zaštite potrošača,
- bezbjednosti proizvoda,
- zdravstva,
- zaštite privatnosti i ličnih podataka i bezbjednosti mrežnih i informacionih sistema,
- bezbjednosti saobraćaja,
- zaštite životne sredine,
- zaštite od zračenja i nuklearne bezbjednosti;

2) ugrožavanje javnog interesa koje upućuje na postojanje korupcije, a koje predstavlja povredu propisa i etičkih pravila, odnosno narušavanje integriteta ili mogućnost nastanka takve povrede, kao i radnju koja ima za cilj da se za takvu povredu ne sazna;

3) povreda propisa koja utiče na finansijske interese Evropske unije u skladu sa članom 325 Ugovora o funkcionisanju Evropske unije i utvrđena relevantnim mjerama Evropske unije;

4) povreda propisa koja se odnosi na unutrašnje tržište u skladu sa članom 26 stav 2 Ugovora o funkcionisanju Evropske unije, uključujući povrede pravila Evropske unije o tržišnoj konkurenciji i državnoj pomoći, kao i povrede koje se odnose na unutrašnje tržište u odnosu na radnje kojima se krše pravila o porezu na dobit ili aranžmane čija je svrha ostvarivanje poreske prednosti koja je u suprotnosti sa ciljem ili svrhom važećih propisa o porezu na dobit;

5) povreda propisa u drugim oblastima, kao i radnja ili propust koji formalno nijesu nezakoniti, ali su u suprotnosti sa zakonskim ciljem ili svrhom propisa.

Zviždač

Član 4

Zviždač je fizičko lice zaposleno u privatnom ili javnom sektoru, koje je steklo informacije o nepravilnostima u svom radnom okruženju i koje podnosi prijavu o nepravilnostima.

Zaposlenim, u smislu stava 1 ovog člana, smatra se:

1) lice u radnom odnosu, kao i lice koje ima položaj zaposlenog u smislu člana 45 stav 1 Ugovora o funkcionisanju Evropske unije, uključujući i službenika;

2) lice koje ima položaj samozaposlenog lica, uključujući lice koje ima položaj samozaposlenog lica u smislu člana 49 Ugovora o funkcionisanju Evropske unije;

3) vlasnik udjela, član upravnog ili nadzornog organa privrednog društva;

4) volonter, pripravnik ili korisnik stručnog osposobljavanja;

5) lice koje radi pod nadzorom i u skladu s uputstvima ugovarača, podugovarača i dobavljača;

6) lice koje na bilo koji način učestvuje u djelatnostima pravnog ili fizičkog lica

Upotreba rodno osjetljivog jezika

Član 5

Izrazi koji se u ovom zakonu koriste za fizička lica u muškom rodu podrazumijevaju iste izraze u ženskom rodu.

Značenje izraza

Član 6

Izrazi upotrijebljeni u ovom zakonu imaju sljedeća značenja:

1) javni interes, u smislu ovog zakona, je materijalni i nematerijalni interes za dobro i prosperitet svih građana pod jednakim uslovima;

2) privatni interes, u smislu ovog zakona, podrazumijeva vlasnički i drugi materijalni ili nematerijalni interes prijavljenog lica;

3) korupcija je svaka zloupotreba službenog, poslovnog, odnosno društvenog položaja ili uticaja u cilju sticanja lične koristi ili koristi za drugog;

4) radno okruženje podrazumijeva poslovne aktivnosti u javnom ili privatnom sektoru u okviru kojih, nezavisno od prirode tih aktivnosti, lica stiču informacije o

- nepravilnostima i u okviru kojih bi ta lica mogla pretrpjeti štetu ako prijave takve informacije, uključujući i kad je aktivnost u međuvremenu prestala, neposredno treba da započne ili je trebala započeti;
- 5) zviždačev pomagač je lice koje pomaže zviždaču u postupku prijavljivanja korupcije u radnom okruženju, a čija bi pomoć trebala biti povjerljiva;
 - 6) povezano lice sa zviždačem je:
 - kolega ili drugo lice koje bi zbog povezanosti sa zviždačem u radnom okruženju moglo da pretrpi štetu;
 - fizičko ili pravno lice sa kojim je zviždač na drugi način povezan u radnom okruženju;
 - srodnik zviždača koji je sa zviždačem povezan u radnom okruženju, bez obzira na vrstu, liniju i stepen srodstva;
 - 7) informacije o nepravilnostima su informacije, uključujući i opravdane razloge za sumnju o stvarnim ili mogućim nepravilnostima kod poslodavca u radnom okruženju;
 - 8) poslodavac je organ vlasti, privredno društvo, drugo pravno lice ili preduzetnik kod kojeg je zviždač zaposlen ili je bio zaposlen ili bi uskoro trebao da bude zaposlen, u smislu člana 4 stav 2 ovog zakona;
 - 9) prijavljeno lice je fizičko ili pravno lice na koga se odnosi prijava zviždača, odnosno javno objelodanjivanje informacija, a koje je počinilo povredu, kao i povezano lice sa njima;
 - 10) štetna radnja je svaka direktna ili indirektna radnja ili propust u radnom okruženju podstaknuta internim ili eksternim prijavljivanjem ili javnim objelodanjivanjem informacija, a uzrokuje ili može uzrokovati štetu zviždaču.

II. Postupak prijavljivanja nepravilnosti i postupanje po prijavi

Prijava Član 7

Zviždač koji ima opravdane razloge da sumnja u postojanje nepravilnosti, može podnijeti prijavu u skladu sa ovim zakonom.

Prijava iz stava 1 ovog člana podnosi se u pisanoj formi, usmeno na zapisnik, putem pošte ili elektronskom putem i putem telefona.

Pisani oblik uključuje svaki oblik komunikacije koji osigurava pisani zapis. Usmena prijava se evidentira preciznim zapisom njenog sadržaja.

Usmena prijava nepravilnosti može se podnijeti putem telefona, glasovne poruke ili ličnim obraćanjem ovlašćenom licu. O usmeno podnijetoj prijavi ovlašćeno lice dužno je sačiniti zapisnik, koji zviždač može potvrditi svojim potpisom.

Usmena prijava se može snimiti uz izričitu saglasnost zviždača. Ako se prijava podnosi telefonom, poziv se može snimiti isključivo uz prethodno obavještenje i saglasnost zviždača.

Zviždaču se mora omogućiti da izvrši uvid u zapis usmene prijave, kao i da isti ispravi i potpiše, ukoliko to želi.

Odredbe opšteg ili pojedinačnog akta poslodavca kojima se propisuje zabrana podnošenja prijave zviždača nemaju pravno dejstvo.

Sadržaj prijave

Član 8

Prijava iz člana 7 ovog zakona sadrži opis nepravilnosti, lične podatke zviždača ako ne želi da bude anoniman a po potrebi i druge činjenice i okolnosti.

Zabrana zloupotrebe prijavljivanja

Član 9

Zabranjena je zloupotreba podnošenja prijave zviždača.

Smatra se da postoji zloupotreba podnošenja prijave zviždača ako je podnijeta prijava koja sadrži informacije o nepravilnostima za koje je podnosilac znao da nijesu istinite.

Zaštita povjerljivosti

Član 10

Identitet zviždača, zviždačevog pomagača, povezanog lica sa zviždačem, prijavljenog lica, odnosno podaci na osnovu kojih se može otkriti njegov identitet, kao i drugi podaci iz člana 8 ovog zakona koji su navedeni u prijavi dostupni su isključivo licima, odnosno organizacionim jedinicama iz člana 14 st. 1 i 2 ovog zakona, Agenciji za sprečavanje korupcije (u daljem tekstu: Agencija) i nadležnom organu iz člana 16 stav 6 ovog zakona i sa njima se postupa u skladu sa zakonom kojim se uređuje tajnost podataka.

Izuzetno od stava 1 ovog člana, identitet lica i drugi podaci iz stava 1 ovog člana mogu se otkriti samo ako je to nužno i srazmjerno obavezama propisanim posebnim zakonom, u okviru istraga državnih organa ili u okviru sudskog postupka.

Ako je u toku postupka neophodno otkriti identitet zviždača, lice, odnosno organizaciona jedinica iz člana 14 st. 1 i 2 ovog zakona, Agencija, nadležni organ iz člana 16 stav 6 ovog zakona dužna je prethodno o tome, prije otkrivanja identiteta obavijestiti zviždača.

Lice, odnosno organizaciona jedinica iz člana 14 st. 1 i 2 ovog zakona, Agencija, nadležni organ iz člana 16 stav 6 ovog zakona dužna je štititi lične podatke anonimnog zviždača čiji identitet bude naknadno otkriven.

Zaštita podataka

Član 11

Lice, odnosno organizaciona jedinica iz člana 14 st. 1 i 2 ovog zakona, Agencija, nadležni organ iz člana 16 stav 6 ovog zakona, zviždačev pomagač, povezano lice sa zviždačem i drugo lice koje učestvuje u postupku po prijavi zviždača dužno je da štiti podatke koje sazna iz prijave i ne smije ih koristiti ili otkrivati u druge svrhe osim one koja je potrebna za dalje postupanje po toj prijavi.

Ako prijava iz člana 7 ovog zakona sadrži tajne podatke, podatke koji predstavljaju poslovnu tajnu, podatke koji se odnose na tajnost zasijedanja sudskih vijeća, kao i tajne podatke u skladu sa pravilima krivičnog postupka, sa tim podacima postupaće se u skladu sa zakonima kojima se uređuje tajnost podataka, poslovna tajna u odgovarajućoj djelatnosti i krivični postupak.

III Interno i eksterno prijavljivanje i javno objelodanjivanje informacija

Interno prijavljivanje

Član 12

Prijavu iz člana 7 ovog zakona zviždač može podnijeti poslodavcu kod kojeg, po njegovom saznanju, postoje opravdani razlozi za sumnju u postojanje nepravilnosti.

Postupanje poslodavca po prijavi

Član 13

Poslodavac je dužan da u postupku po prijavi iz člana 7 ovog zakona provjeri istinitost navoda o postojanju nepravilnosti i preduzme mjere iz okvira svoje nadležnosti radi sprečavanja nastanka nepravilnosti, u skladu sa zakonom.

Određivanje lica ili organizacione jedinice za prijem i postupanje po prijavi

zviždača

Član 14

Radi sprovođenja postupka iz člana 13 ovog zakona, poslodavac koji ima manje od 20 zaposlenih može odrediti nepristrasno lice ili organizacionu jedinicu za prijem i postupanje po prijavi zviždača.

Radi sprovođenja postupka iz člana 13 ovog zakona, poslodavac koji ima najmanje 20 zaposlenih dužan je da odredi nepristrasno lice ili organizacionu jedinicu za prijem i postupanje po prijavi iz člana 7 ovog zakona.

Prijem prijava zviždača i postupanja po tim prijavama može obavljati lice ili organizaciona jedinica koja, pored tih poslova, obavlja i druge poslove svog radnog mjesta, odnosno iz svoje nadležnosti.

Poslodavac je dužan da podatke o određivanju lica, odnosno organizacione jedinice iz st. 1 i 2 ovog člana učini lako dostupnim u radnom okruženju i objavljivanjem na svojoj internet stranici.

Lice, odnosno organizaciona jedinica iz st. 1 i 2 ovog člana sprovodi postupak radi provjere istinitosti navoda iz prijave iz člana 7 ovog zakona i predlaže mjere ako utvrdi postojanje nepravilnosti.

Poslodavci iz st. 1 i 2 ovog člana ne smiju uticati na postupanje nepristrasnog lica, odnosno organizacione jedinice prilikom preduzimanja radnji iz njihove nadležnosti potrebnih za zaštitu zviždača.

Ako je prijavu iz člana 7 ovog zakona primilo lice, odnosno organizaciona jedinica koja nije nadležna za postupanje po prijavi, to lice, odnosno organizaciona jedinica dužna je da prijavu, bez odlaganja i izmjena, proslijedi licu, odnosno organizacionoj jedinici iz st. 1 i 2 ovog člana, štiteći identitet zviždača i povjerljivost podataka iz prijave.

Obavještenje o prijemu prijave i preduzetim mjerama po prijavi

Član 15

Lice, odnosno organizaciona jedinica iz člana 14 st. 1 i 2 ovog zakona dužna je da zviždaču dostavi obavještenje o prijemu prijave iz člana 7 ovog zakona u roku od sedam dana od dana podnošenja te prijave, a o mjerama koje su preduzete po

njegovoj prijavi, odnosno o ishodu preduzetih mjera, u roku od 45 dana od dana podnošenja prijave.

Ako prijava ne sadrži podatke iz člana 8 ovog zakona, lice, odnosno organizaciona jedinica iz člana 14 st. 1 i 2 ovog zakona će u roku od osam dana pozvati zviždača da dopuni prijavu.

Ako zviždač ne dopuni prijavu u roku iz stava 2 ovog člana, lice, odnosno organizaciona jedinica iz člana 14 st. 1 i 2 ovog zakona će na osnovu raspoloživih informacija odlučiti o daljem postupanju po zaprimljenoj prijavi.

Lice, odnosno organizaciona jedinica iz člana 14 st. 1 i 2 ovog zakona dužno je postupati i po anonimnim prijavama koje sadrže opis nepravilnosti, odnosno druge činjenice i okolnosti na osnovu kojih se može pokrenuti postupak, pri čemu ne smije preduzimati radnje utvrđivanja identiteta podnosioca anonimne prijave nepravilnosti.

Eksterno prijavljivanje

Član 16

Ako zviždač nije obaviješten, odnosno nije zadovoljan obavještenjem, odnosno mjerama iz člana 15 ovog zakona, prijavu o nepravilnostima može podnijeti Agenciji.

Prijavu iz člana 7 ovog zakona zviždač može podnijeti Agenciji i bez prethodnog podnošenja prijave poslodavcu na kojeg se prijava odnosi, pri čemu Agencija dostavlja u roku od sedam dana od dana prijema prijave obavještenje zviždaču o prijemu prijave.

Pored podataka iz člana 8 ovog zakona, prijava iz stava 1 ovog člana može sadržati i podatke o prijavljenom licu i obavještenje o preduzetim mjerama iz člana 15 ovog zakona, ako je to obavještenje dostavljeno zviždaču, a prijava iz stava 2 ovog člana može sadržati i podatke o prijavljenom licu.

Ako prijava ne sadrži podatke iz člana 8 ovog zakona, Agencija će u roku od osam dana pozvati zviždača da dopuni prijavu.

U slučaju da zviždač ne postupi u skladu sa stavom 4 ovog člana, Agencija će obustaviti postupak.

Ako Agencija primi prijavu koja se ne odnosi na nepravilnost koja upućuje na ugrožavanje javnog interesa koje upućuje na postojanje korupcije, prijavu će bez odlaganja dostaviti nadležnom organu.

Nadležni organ iz stava 6 ovog člana dužan je da bez odlaganja obavijesti Agenciju o ishodu postupka po prijavi.

Po prijemu obavještenja iz stava 7 ovog člana, Agencija će to obavještenje dostaviti zviždaču u roku od sedam dana od dana prijema.

Mišljenje Agencije

Član 17

Ako na osnovu sprovedenog postupka po prijavi iz člana 16 st. 1 i 2 ovog zakona, Agencija utvrdi da je došlo do ugrožavanja javnog interesa koje upućuje na postojanje korupcije, sačinjava mišljenje koje sadrži preporuku o tome šta treba preduzeti da bi se ugrožavanje spriječilo, kao i rok za postupanje po preporuci i obavješćavanje Agencije o tome, a koje dostavlja poslodavcu na kojeg se prijava odnosi i zviždaču.

Ako na osnovu sprovedenog postupka po prijavi iz člana 16 st. 1 i 2 ovog zakona Agencija utvrdi da nije došlo do ugrožavanja javnog interesa koje upućuje na postojanje korupcije, Agencija o tome obavještava zviždača.

Postupanje po preporuci Agencije

Član 18

Poslodavac na čiji rad se preporuka iz člana 17 stav 1 ovog zakona odnosi dužan je da, u ostavljenom roku, dostavi izvještaj o preduzetim radnjama radi izvršenja preporuke.

Ako poslodavac u ostavljenom roku ne postupi po preporuci iz člana 17 stav 1 ovog zakona ili ne obavijesti Agenciju, Agencija obavještava organ koji vrši nadzor nad njegovim radom, podnosi poseban izvještaj skupštinskom radnom tijelu nadležnog za poslove antikorupcije (u daljem tekstu: nadležni odbor) i obavještava javnost.

Pomoć Agencije

Član 19

Agencija će, objavljivanjem na svojoj internet stranici ili na drugi odgovarajući način, učiniti dostupnim javnosti i besplatnim sve informacije koje se odnose na dostupne postupke i pravna sredstva za zaštitu od nanošenja štete zviždaču.

Ako zviždač, usljed pretrpljene štete, pokrene sudski postupak, Agencija će na njegov zahtjev obezbijediti potrebnu pravnu i psihološku pomoć.

Bliži uslovi za ostvarivanje prava na pravnu i psihološku pomoć zviždaču, kao i način pružanja te pomoći, biće utvrđeni podzakonskim aktom Agencije.

Obaveza vođenja evidencije

Član 20

Poslodavac i Agencija za sprečavanje korupcije dužni su da vode evidenciju o svim zaprimljenim prijavama nepravilnosti, u skladu sa zahtjevima u pogledu povjerljivosti i zaštite identiteta zviždača, u skladu sa ovim zakonom i zakonom o zaštiti podataka o ličnosti.

Poslodavac je dužan da vodi evidenciju prijave zviždača koja sadrži sljedeće podatke: broj, datum prijave, ime i prezime, opštinu, prebivalište i adresu zviždača (ako prijava nije podnesena anonimno), kratak opis nepravilnosti koje prijavljuje zviždač, broj i datum obavještenja o prijemu prijave i preduzetim mjerama iz člana 15 ovog zakona i broj i datum izvještaja o preduzetim radnjama radi izvršenja preporuke iz člana 18 ovog zakona.

Agencija je dužna da vodi:

- evidenciju prijave zviždača po kojima je postupila Agencija koja sadrži sljedeće podatke: redni broj, datum prijave, ime i prezime, opština, prebivalište i adresa zviždača (ako prijava nije podnesena anonimno), naziv i sjedište/adresu prijavljenog lica, opis nepravilnosti koju prijavljuje zviždač, broj i datum obavještenja o preduzetim mjerama iz člana 15 stav 1 ovog zakona ako je dostavljeno zviždaču, broj i datum davanja mišljenja Agencije o postojanju ugrožavanja javnog interesa koje upućuje na postojanje korupcije i broj i datum izvještaja poslodavca na kojeg se prijava odnosi o preduzetim radnjama radi izvršenja preporuke iz mišljenja Agencije;

- evidenciju prijava zviždača koje je Agencija dostavila nadležnom organu iz člana 16 stav 6 ovog zakona koja sadrži sljedeće podatke: redni broj, datum prijave, ime i prezime, opština, prebivalište i adresa zviždača (ako prijava nije podnesena anonimno), naziv i sjedište/adresu prijavljenog lica, opis nepravilnosti koju prijavljuje zviždač i organa kome je prijava dostavljena.

Javno objelodanjivanje informacija

Član 21

Zviždač može javno objelodaniti informacije o nepravilnostima ako:

1) je prethodno podnio prijavu iz člana 7 ovog zakona poslodavcu i Agenciji, odnosno Agenciji, a u rokovima iz čl. 15 i 17 ovog zakona nijesu preduzete mjere da bi se nepravilnost spriječila;

2) zviždač ima opravdane razloge da vjeruje da nepravilnost predstavlja očiglednu opasnost, kao i u slučajevima kriznih situacija ili rizika od nastanka nepopravljive štete;

3) prijavljivanje nepravilnosti Agenciji podrazumijeva rizik od nastanka štete ili su izgledi da će nepravilnost biti otklonjena niski, zbog posebnih okolnosti slučaja.

Ustupanje postupka nadležnim tužilaštvima

Član 22

Ako u postupku provjere istinitosti navoda o postojanju nepravilnosti poslodavac, Agencija, odnosno nadležni organ iz člana 16 stav 6 ovog zakona posumnja da je nastankom nepravilnosti učinjeno krivično djelo za koje se goni po službenoj dužnosti, dužan je da prijavu sa prikupljenim dokazima, bez odlaganja, dostavi nadležnom državnom tužilaštvu i o tome obavijesti zviždača.

Izveštaji Poslodavca i Agencije

Član 23

Poslodavac je obavezan da najkasnije do 31. marta tekuće godine za prethodnu godinu dostavi izveštaj Agenciji koji sadrži:

- broj prijava koje su podnijete u vezi sa nepravilnostima;
- broj prijava u kojima su utvrđene nepravilnosti;
- broj preduzetih mjera radi sprečavanja nastanka nepravilnosti.

Poslodavac je dužan da izveštaj dostavi na način koji omogućava zaštitu identiteta zviždača i povjerljivost podataka sadržanih u prijavama.

Agencija podnosi nadležnom odboru godišnji izveštaj o postupcima po prijavama zviždača.

Izveštaj iz stava 3 ovog člana može se podnijeti i u slučajevima kada se radi o ugroženosti ustavnih i zakonskih prava većeg stepena ili značaja.

Agencija će, jednom godišnje, vršiti preispitivanje svojih postupaka za primanje prijava i postupanja po prijavama zviždača, u cilju jedinstvene primjene zakona.

IV. Zaštita zviždača i naknada štete

Uslovi za zaštitu zviždača

Član 24

Zviždač ostvaruje pravo na zaštitu ako je imao opravdan razlog da vjeruje da su prijavljene informacije o nepravilnostima istinite u trenutku podnošenja prijave poslodavcu, odnosno Agenciji, odnosno u trenutku javnog objelodanjivanja informacija.

Lica koje su prijavu podnijela anonimno ili javno objelodanile informacije o nepravilnostima, a koje ispunjavaju uslove iz stava 1 ovog člana i čiji je identitet naknadno utvrđen a trpe štetu, imaju pravo na zaštitu nezavisno od toga što su prijavu podnijele anonimno.

Zviždač ne snosi odgovornost u pogledu načina saznanja prijavljenih informacija iz stava 1 ovog člana ili pristupa tim informacijama, pod uslovom da način saznanja ili pristupa ne predstavljaju samostalno krivično djelo.

U sudskim postupcima u vezi sa prijavom zviždača, uključujući postupke zbog povrede autorskog prava, povrede tajnosti podataka, povrede pravila o zaštiti podataka, otkrivanja poslovne tajne ili zahtjeva za naknadu štete iz radnog odnosa, zviždač ne snosi odgovornost zbog podnošenja prijave.

U slučaju pokretanja postupka iz stava 3 ovog člana, zviždač ima pravo da zatraži obustavu postupka, ako se u tom postupku utvrdi da su ispunjeni uslovi iz stava 1 ovog člana.

Zabrana nanošenja štete zviždaču

Član 25

Zabranjeno je direktnim ili indirektnim činjenjem, nečinjenjem ili propuštanjem činjenja u radnom okruženju zviždaču nanijeti štetu stavljanjem u nepovoljniji položaj u vezi sa podnošenjem prijave, odnosno javnim objelodanjivanjem informacija, a naročito ako se nepovoljniji položaj odnosi na:

- 1) ugrožavanje života, zdravlja i imovine;
- 2) nemogućnost zapošljavanja;
- 3) onemogućavanje sticanja svojstva pripravnika ili volontera;
- 4) rad van radnog odnosa (faktički rad);
- 5) onemogućavanje obrazovanja, osposobljavanja ili stručnog usavršavanja;
- 6) onemogućavanje napredovanja na poslu, ocjenjivanja ocjenom „ne zadovoljava” i sticanja zvanja, odnosno gubitak zvanja;
- 7) uskraćivanje sredstava rada koje je koristio;
- 8) zabranu pristupa određenim podacima neophodnim za obavljanje radnih dužnosti;
- 9) pokretanje disciplinskog postupka i kažnjavanje;
- 10) pokretanje neopravdanih postupaka;
- 11) prestanak radnog odnosa;
- 12) privremeno udaljenje (suspenzija);
- 13) prekid poslovne saradnje raskidom ugovora o djelu ili ugovora o privremenim i povremenim poslovima;
- 14) netransformisanje ugovora o radu na određeno vrijeme u ugovor o radu na neodređeno vrijeme, nakon što budu ispunjeni zakonski uslovi, propuštanje produženja ugovora ili prijevremeni raskid ugovora;
- 15) umanjenje ili uskraćivanje zarade i drugih naknada iz radnog odnosa;
- 16) uskraćivanje učešća u dobiti poslodavca;
- 17) neisplaćivanje nagrade i otpremnine;

18) raspoređivanje na drugo radno mjesto ili u drugo mjesto rada van mjesta prebivališta, odnosno boravišta;

19) raspoređivanje u drugo mjesto rada i promjenu radnog vremena, bez opravdanih razloga;

20) nepreduzimanje mjera radi zaštite zbog uznemiravanja od strane drugih lica;

21) neupućivanje na obavezne zdravstvene preglede ili upućivanje na preglede radi ocjene radne sposobnosti kad nijesu ispunjeni uslovi za upućivanje na te preglede u skladu sa zakonom;

22) prijevremeni raskid ugovora o nabavci robe ili usluga ili njegovo poništenje;

23) stavljanje na odgovarajuću listu, u skladu sa neformalnim ili formalnim sporazumom koji se odnosi na pojedini sektor privredne djelatnosti ili cjelokupnu privrednu djelatnost, na osnovu koje lice neće moći da se zaposli u tom sektoru, odnosno djelatnosti;

24) nanošenje materijalne i/ili nematerijalne štete, uključujući nematerijalnu štetu zbog povrede prava ličnosti, naročito na društvenim mrežama ili finansijskog gubitka, uključujući gubitak poslovanja i gubitak prihoda (propuštena dobit);

25) diskriminaciju;

26) mobing.

Odredbe opšteg ili pojedinačnog akta poslodavca kojima se nanosi šteta zviždaču ili licu povezanom sa zviždačem zbog podnošenja prijave zviždača ili javnog objelodanjivanja informacija nemaju pravno dejstvo.

Naknada štete zbog prijave

Član 26

Zviždač ima pravo na naknadu štete zbog podnošenja prijave zviždača, odnosno javnog objelodanjivanja informacija, u skladu sa zakonom kojim se uređuju obligacioni odnosi.

Potvrda Agencije

Član 27

Agencija će, na zahtjev podnosioca i na osnovu dostavljenog dokaza o podnijetoj prijavi u skladu sa odredbama ovog zakona, dodijeliti status zviždača fizičkom licu u roku od 30 dana od dana obraćanja Agenciji za dodjelu tog statusa, bez obzira na to da li je nastupila šteta po zviždača, o čemu izdaje Potvrdu.

Zviždač, na osnovu izdate Potvrde, ima pravo pravo da podnese tužbu za zaštitu zviždača nadležnom sudu.

Sudska zaštita

Član 28

Zviždač koji je pretrpio štetu, odnosno kojem prijeti mogućnost nastanka štete u skladu sa članom 25 ovog zakona ima pravo da podnese tužbu za zaštitu zviždača nadležnom sudu.

Tužba iz stava 1 ovog člana podnosi se u opštem roku zastarjelosti propisanom zakonom kojim se uređuju obligacioni odnosi.

Za suđenje u postupku iz stava 1 ovog člana stvarno je nadležan osnovni sud, dok je mjesno nadležan sud na čijem području tužilac ima prebivalište, odnosno na čijem području je nastupila štetna radnja.

Postupak po tužbi za zaštitu zviždača je hitan.

Postupku po tužbi za zaštitu zviždača ne mora prethoditi postupak mirnog rješavanja sporova pred Agencijom za mirno rješavanje radnih sporova ili pred Centrom za alternativno rješavanje sporova.

U postupku po tužbi za zaštitu zviždača shodno se primjenjuju odredbe zakona o parničnom postupku kojim se uređuju radni sporovi.

Sadržina tužbenog zahtjeva

Član 29

Tužbom za zaštitu zviždača može se tražiti:

- 1) utvrđenje da je prema zviždaču preduzeta štetna radnja iz člana 25 ovog zakona;
- 2) zabrana vršenja i ponavljanja štetne radnje iz člana 25 ovog zakona;
- 3) uklanjanje posljedica štetne radnje;
- 4) naknada materijalne i nematerijalne štete;
- 5) objavljivanje presude donijete po toj tužbi u sredstvima javnog informisanja, o trošku tuženog.

Teret dokazivanja

Član 30

Ako je u postupku po tužbi za zaštitu zviždača zviždač, kao tužilac, učinio vjerovatnim da je podnio prijavu, odnosno javno objelodanio informacije o nepravilnostima i da mu je pričinjena šteta, na tuženom je teret dokazivanja da štetna radnja nije u uzročnoj vezi sa podnošenjem te prijave, odnosno javnim objelodanjivanjem informacija.

Privremene mjere

Član 31

U postupku po tužbi za zaštitu zviždača, odnosno javnog objelodanjivanja informacija, sud koji vodi postupak može odrediti privremenu mjeru u skladu sa zakonom kojim se uređuje izvršenje i obezbjeđenje.

Pravo na zaštitu zviždačevog pomagača i povezanog lica sa zviždačem

Član 32

Zviždačev pomagač i povezano lice sa zviždačem ostvaruju pravo na zaštitu shodno odredbama ovog zakona kojima se uređuje zaštita zviždača

V. Nagrada za prijavljivanje nepravilnosti

Pravo na nagradu zviždača

Član 33

Poslodavac može nagraditi zviždača koji je podnošenjem prijave doprinio sprečavanju nastanka nepravilnosti.

Zviždač koji je podnošenjem prijave o nepravilnosti doprinio ostvarivanju javnih prihoda ili prihoda poslodavca, a ti prihodi bi izostali da prijava nije podnijeta, ima pravo na novčanu nagradu od poslodavca koji je ostvario prihod.

Pravo na nagradu zviždač stiče od momenta ostvarivanja prihoda iz stava 2 ovog člana, a ako je zbog podnošenja prijave došlo do pokretanja i vođenja krivičnog postupka koji je okončan pravosnažnom odlukom na osnovu koje je došlo do trajnog oduzimanja imovine, pravo na nagradu stiče trenutkom pravosnažnosti odluke o trajnom oduzimanju imovine.

Nagrada za zviždača određuje se prema doprinosu zviždača u odnosu na visinu pribavljenih prihoda, odnosno oduzete imovine.

Visina nagrade ne može biti manja od 3%, niti veća od 5% od ostvarenih prihoda, odnosno imovine iz stava 4 ovog člana.

Postupak za ostvarivanje prava na nagradu

Član 34

Radi ostvarivanja prava na nagradu, zviždač u pisanoj formi podnosi zahtjev poslodavcu koji je ostvario prihod.

O zahtjevu iz stava 1 ovog člana odlučuje se u roku od 30 dana od dana podnošenja zahtjeva.

Odlukom kojom se utvrđuje pravo na nagradu određuje se i rok za isplatu nagrade koji ne može biti duži od šest mjeseci.

Odluka o zahtjevu iz stava 1 ovog člana je konačna i protiv nje se može pokrenuti upravni spor.

VI. KAZNE NE ODREDBE

Novčane kazne za prekršaje pravnog lica i odgovornog lica u pravnom licu ili državnom organu, organu državne uprave, organu lokalne uprave i lokalne samouprave i preduzetnika

Član 35

Novčanom kaznom od 1.000 eura do 20.000 eura kazniće se za prekršaj pravno lice, ako:

1) ne štiti podatke koje sazna iz prijave i koristi ih ili otkriva u druge svrhe osim one za koje je potrebna za dalje postupanje po toj prijavi (član 11 stav 1);

2) ne odredi nepristrasno lice ili organizacionu jedinicu za prijem i postupanje po osnovu prijave zviždača radi sprovođenja postupka iz člana 54 ovog zakona (član 14 stav 2);

3) podatke o određivanju lica, odnosno organizacione jedinice iz člana 14 st. 1 i 2 ovog zakona ne učini lako dostupnim u radnom okruženju i objavljivanjem na svojoj internet stranici (član 14 stav 4);

4) utiču na postupanje nepristrasnog lica, odnosno organizacione jedinice prilikom preduzimanja radnji iz njihove nadležnosti potrebnih za zaštitu zviždača (član 14 stav 6);

5) prijavu bez odlaganja i izmjena, ne proslijedi licu, odnosno organizacionoj jedinici iz člana 14 st. 1 i 2 ovog zakona uz zaštitu identiteta zviždača i povjerljivosti podataka iz prijave (član 14 stav 7);

6) ne dostavi zviždaču obavještenje o prijemu prijave u roku od sedam dana od dana podnošenja te prijave, a o mjerama koje su preduzete po njegovoj prijavi, odnosno o ishodu preduzetih mjera, u roku od 45 dana od dana podnošenja prijave ne obavijesti zviždača (član 15);

7) ne dostavi, u ostavljenom roku, izvještaj o preduzetim radnjama radi izvršenja preporuke iz člana 17 stav 1 ovog zakona (član 18 stav 1);

8) ne vodi evidenciju prijava zviždača koja sadrži podatke iz člana 20 ovog zakona;

9) ne dostavi prijavu zviždača koja se odnosi na nepravilnosti koje nijesu u njihovoj nadležnosti (član 22);

10) nanese štetu zviždaču, zviždačevom pomagaču i povezanom licu sa zviždačem stavljanjem u nepovoljniji položaj u vezi sa podnošenjem prijave, odnosno javnim objelodanjivanjem informacija, direktnim ili indirektnim činjenjem, nečinjenjem ili propuštanjem činjenja u radnom okruženju (član 25);

Za prekršaj iz stava 1 ovog člana kazniće se i odgovorno lice u pravnom licu, državnom organu, organu državne uprave, organu lokalne uprave i lokalne samouprave novčanom kaznom od 500 eura do 2.000 eura.

Za prekršaj iz stava 1 tač. 1, 2, 3, 4 i 5 ovog člana kazniće se preduzetnik novčanom kaznom od 500 eura do 6.000 eura.

Novčane kazne za prekršaje za fizička lica

Član 36

Novčanom kaznom od 500 eura do 2.000 eura kazniće se fizičko lice, ako:

1) podnese prijavu koja sadrži informacije za koje je podnosilac znao da nijesu istinite (član 9 stav 2);

2) ne štiti podatke koje sazna iz prijave i koristi ih ili otkriva u druge svrhe osim one za koje je potrebna za dalje postupanje po toj prijavi (član 11 stav 1);

3) nanese štetu zviždaču, zviždačevom pomagaču i povezanom licu sa zviždačem stavljanjem u nepovoljniji položaj u vezi sa podnošenjem prijave, odnosno javnim objelodanjivanjem informacija, direktnim ili indirektnim činjenjem, nečinjenjem ili propuštanjem činjenja u radnom okruženju (član 25);

VII. PRELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE

Započeti postupci

Član 37

Postupci koji su pokrenuti po prijavama zviždača okončaće se po odredbama zakona koji su važili u vrijeme pokretanja postupaka.

**Obaveza određivanja nepristrasnog lica, odnosno organizacione jedinice
za postupanje po prijavama zviždača**

Član 38

Poslodavci iz člana 14 st. 1 i 2 ovog zakona dužni su da odrede nepristrasno lice, odnosno organizacionu jedinicu za postupanje po prijavama zviždača u roku od 60 dana od dana stupanja na snagu ovog zakona.

Prestanak važenja propisa

Član 39

Danom stupanja na snagu ovog zakona prestaje da važe odredbe člana 5, člana 8 tač. 5-10, glave III Zviždači, člana 108 tač. 13-22 i stav 3, član 110 tač. 1),2) 3), član 114, član 117 Zakona o sprečavanju korupcije („Službeni list CG“, br. 54/2024).

Odložena primjena pojedinih odredbi

Član 40

Odredbe člana 4 stav 3 tač. 2 i 3 ovog zakona primenjivaće se od dana pristupanja Crne Gore Evropskoj uniji.

Stupanje na snagu i početak primjene

Član 41

Ovaj zakon stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u "Službenom listu Crne Gore".

*U ovaj zakon prenesene su odredbe Direktive (EU) 2019/1937 Evropskog parlamenta i Savjeta od 23. oktobra 2019. godine o zaštiti lica koja prijavljuju povrede prava Unije

O B R A Z L O Ž E N J E

I USTAVNI OSNOV ZA DONOŠENJE ZAKONA

Ustavni osnov za donošenje ovog zakona sadržan je u odredbi člana 16 tačka 5 Ustava Crne Gore kojim je propisano da se zakonom u skladu sa Ustavom uređuju druga pitanja od interesa za Crnu Goru.

II RAZLOZI ZA DONOŠENJE ZAKONA

Programom pristupanja Crne Gore Evropskoj uniji za 2025. godinu predviđa se donošenje Predloga zakona o zaštiti zviždača, sa ciljem jačanja preventivnih mehanizama u borbi protiv korupcije. Ova obaveza je definisana u Akcionom planu za Poglavlje 23, a prema Programu rada Vlade za 2025. godinu, usvajanje zakona planirano je za četvrti kvartal te godine.

Korupcija je jedan od najvećih izazova s kojima se suočavamo kao društvo. Ona ne samo da ugrožava temelje pravde i jednakosti, već stvara nesigurnost, usporava razvoj i pogoršava društvenu nejednakost. Međutim, nezamenjivi saveznici u borbi protiv korupcije su zviždači koji svojim hrabrim djelovanjem razotkrivaju nepravilnosti koje ugrožavaju temeljne vrijednosti društva. Kako bi njihova uloga bila efikasna, potrebno je stvoriti pravni, institucionalni i društveni okvir koji će ih zaštititi i podržati.

U cilju ispunjenja privremenih mjerila u Pregovaračkom poglavlju 23 - Pravosuđe i temeljna prava kao i dobijanja Izvještaja o ispunjenosti privremenih mjerila (IBAR) Ministarstvo pravde je uz podršku Savjeta Evrope i u konsultacijama sa Evropskom i Venecijanskom komisijom sprovedo značajne izmjene u zakonodavstvu koje se odnose na zaštitu zviždača kojima je izvršeno usklađivanje sa Direktivom (EU) 2019/1937 Evropskog parlamenta i Savjeta o zaštiti osoba koje prijavljuju povrede prava Unije. Trenutni pravni okvir koji reguliše oblast zviždača predviđen je u sklopu Zakona o sprečavanju korupcije, međutim međunarodni partneri Crne Gore, kao što su GRECO, Venecijanska komisija i Evropska komisija, preporučili su donošenje posebnog zakona o zaštiti zviždača, koji proizilazi iz potrebe da se uspostavi poseban pravni okvir, koji će pružiti jasne procedure, efikasnu zaštitu i sigurnost zviždačima.

Donošenje ovog zakona predstavlja dodatno usklađivanje sa Evropskom direktivom 2019/1937, kojom se propisuju obaveze država članica EU da zaštite osobe koje prijavljuju povrede prava Unije. Ovim se Crna Gora dodatno usklađuje sa najvišim evropskim standardima u oblasti zaštite zviždača, što je važan korak u procesu pristupanja Evropskoj uniji.

Cilj donošenja novog Zakona je usmjeren na stvaranje sistema za prijavljivanje nepravilnosti i zaštitu zviždača. Ovaj zakon prepoznaje važnost slobode prijavljivanja nepravilnosti kao ključnog faktora za borbu protiv korupcije i drugih nepravilnosti koje ugrožavaju društvo, kao i prava i obaveze svih učesnika u tom procesu. Poseban

naglasak stavljen je na zaštitu zviždača, čime se ukazuje na potrebu da se stvori sigurniji okvir za one koji prijavljuju nepravilnosti.

Osiguravanjem efikasne zaštite zviždača, zakon će podstaći građane da prijavljuju nepravilnosti, čime se povećava transparentnost i odgovornost u radu javnih institucija i privatnog sektora. Time se jača povjerenje građana u institucije i pravni sistem. Takođe, ovaj zakon doprinosi razvoju kulture odgovornosti i etičkog poslovanja u svim društvenim sektorima, kroz uspostavljanje internih politika i procedura koje podstiču integritet i sprečavaju zloupotrebe. Pored toga, zakon će omogućiti bolju koordinaciju i djelotvorniju saradnju nadležnih organa.

Konačno, zakon predstavlja važan korak u zaštiti ljudskih prava i sloboda, jer štiti one koji svojim djelovanjem doprinose otkrivanju nepravilnosti, a time i jačanju pravne države i demokratskih principa.

Predlog zakona o zaštiti zviždača rađen je u skladu sa preporukama sadržanim u Analizi Savjeta Evrope „Pregled zakonodavnog okvira Crne Gore o zaštiti zviždača“, preporukama Evropske komisije, preporukama Venecijanske komisije kao i Greco preporukama.

III USAGLAŠENOST SA PRAVNOM TEKOVINOM EVROPSKE UNIJE I POTVRĐENIM MEĐUNARODNIM KONVENCIJAMA

Predlog Zakona o zaštiti zviždača sadrži odredbe koje su u skladu sa sljedećim međunarodnim dokumentom:

- ✓ Direktiva (EU) 2019/1937 Evropskog Parlamenta i Vijeća od 23. listopada 2019. o zaštiti osoba koje prijavljuju povrede prava Unije
- ✓ Preporuka Savjeta Evrope CM/Rec (2014)7 Komiteta ministara država članica o zaštiti zviždača.

IV OBJAŠNJENJE OSNOVNIH PRAVNIH INSTITUTA

Članom 1 Predloga zakona se definiše osnovni cilj zakona, koji je usmjeren na stvaranje sistema za prijavljivanje nepravilnosti i zaštitu zviždača. Ovaj zakon prepoznaje važnost slobode prijavljivanja nepravilnosti kao ključnog faktora za borbu protiv korupcije i druge nezakonite radnje koje ugrožavaju društvo, kao i prava i obaveze svih učesnika u tom procesu. Poseban naglasak stavljen je na zaštitu zviždača, čime se ukazuje na potrebu da se stvori sigurniji okvir za one koji prijavljuju nepravilnosti.

Član 2 Predloga zakona ima poseban značaj jer definiše obavezu Crne Gore da implementira Direktivu Evropske unije 2019/1937, koja štiti lica koja prijavljuju povrede prava EU. Ovaj zakon, u skladu sa tom direktivom, omogućava unifikaciju zakonskih normi na evropskom nivou, čime se Crna Gora usklađuje sa praksama i

obavezama EU u pogledu zaštite zviždača i borbe protiv korupcije. Direktivom se predviđa mehanizam zaštite zviždača, a uvođenjem tog mehanizma u crnogorski pravni okvir, država je korak bliže evropskim standardima zaštite prava pojedinca.

Član 3 Predloga zakona ima za cilj da precizno definiše šta se smatra nepravilnostima, uključujući širok spektar oblasti u kojima mogu nastati nezakonite radnje. Nepravilnosti obuhvataju povrede u ključnim oblastima kao što su radni odnosi, javne nabavke, zdravstvo, zaštita životne sredine, sigurnost hrane, finansijske usluge, i druge oblasti od značaja za funkcionalnost društva. Poseban naglasak stavljen je na nepravilnosti koje mogu ukazivati na postojanje korupcije, jer se korupcija često pojavljuje kao ključni faktor koji ugrožava javni interes i narušava poverenje građana u institucije. Ovaj član jasno razdvaja različite vrste nepravilnosti, čime se omogućava lakše i efikasnije praćenje i sankcionisanje nepravilnosti.

Članom 4 Predloga zakona se propisuje definicija zviždača, što je od suštinske važnosti za razumjevanje kako se zakonski tretiraju osobe koje prijavljuju nepravilnosti. široka definicija ima za cilj obuhvatanje svih onih koji mogu doći u kontakt sa nepravilnostima, čime se povećava vjerovatnoća da nepravilnosti budu prijavljene i da se stvori sigurniji okvir za zaštitu zviždača.

Član 5 Predloga zakona afirmiše obavezu upotrebe rodno senzitivnog jezika i naglašava da su izrazi koji se koriste u muškom rodu rodno neutralni, odnosno da podrazumijevaju i žene i muškarce. Ovo je u skladu s principima rodne ravnopravnosti i zaštite ljudskih prava, te doprinosi inkluzivnosti u zakonodavstvu.

Član 6 Predloga zakona ima normativno-tehničku funkciju jer definiše ključne izraze koji se koriste u zakonu, čime se osigurava pravna sigurnost i jednoobrazna primjena zakonskih odredbi. S tim u vezi javni interes je postavljen kao središnji pojam koji opravdava prijavljivanje nepravilnosti, Privatni interes – pojašnjava motive i potencijalne konflikte koji se mogu skrivati iza zloupotreba. Korupcija – daje se široka i operativna definicija koja uključuje različite oblike zloupotreba moći radi sticanja koristi. Radno okruženje – definiše kontekst u kojem se nepravilnosti uočavaju i prijavljuju. Zviždačev pomagač i povezana lica sa zviždačem – priznaju se kao subjekti koji takođe mogu biti izloženi riziku zbog prijave, pa su tako obuhvaćeni mehanizmima zaštite. Informacije o nepravilnostima – pojam obuhvata i stvarne i potencijalne nepravilnosti, čime se zviždaču daje širi prostor za djelovanje, Poslodavac – uključuje širi spektar pravnih subjekata, čime se zakon odnosi na cijeli javni i privatni sektor. Prijavljeno lice – jasno definiše na koga se prijava odnosi, Štetna radnja – ova definicija je ključna jer služi kao osnova za procjenu da li je zviždač pretrpio štetu zbog prijave, i omogućava pokretanje mehanizama zaštite.

Članom 7 Predloga zakona se formalizuje pravo zviždača da prijavi nepravilnosti, omogućeno je više načina (pisano, usmeno, elektronski, telefonom), čime se olakšava pristup i smanjuju prepreke za prijavljivanje. Nadalje, zadnji stav

navedenog člana poništava sve interne akte poslodavca koji zabranjuju ili obeshrabruju prijavu. Ova odredba osnažuje zviždača i štiti njegovo pravo od eventualnog zloupotrebljavanja moći od strane poslodavca.

Član 8 Predloga zakona propisuje osnovne elemente koje prijava nepravilnosti treba da sadrži u cilju omogućavanja efikasnije obrade prijave.

Član 9 Predloga zakona propisuje odgovornost zviždača, osiguravajući da se institut zviždača ne koristi za lažne optužbe. Ključni elementi su: zabrana zloupotrebe podnošenja prijave i jasna definicija zloupotrebe – kada podnosilac zna da informacije nijesu istinite. Ova odredba štiti od neosnovanih i zlonamjernih prijava koje mogu nanijeti štetu reputaciji drugih osoba ili institucija, a istovremeno čuva integritet samog sistema prijavljivanja.

Član 10 Predloga predstavlja temelj zaštite identiteta zviždača i drugih uključenih lica. S tim u vezi podaci iz prijave su dostupni isključivo ovlašćenim licima (npr. lica, organizacione jedinice, Agencija za sprečavanje korupcije, nadležni organi), informacije su zaštićene u skladu sa zakonom o tajnosti podataka, a identitet se može otkriti samo u izuzetnim slučajevima, kada je to nužno za potrebe istrage ili sudskog postupka, uz poštovanje principa srazmjernosti. Ove norme imaju za cilj da podstaknu zviždače da prijave nepravilnosti, jer znaju da je njihov identitet zaštićen, a eventualna iznimna otkrivanja su podložna zakonskim ograničenjima.

Članom 11 Predloga zabranjuje se korišćenje podataka iz prijave u druge svrhe osim zakonom predviđenih. Takođe se definiše postupanje sa tajnim i poslovnim podacima, naglašavajući da: Prijave koje sadrže tajne podatke treba tretirati u skladu sa zakonima o tajnosti podataka, poslovnim tajnama i krivičnim postupkom. Ove odredbe osiguravaju da zaštita ne bude samo formalna, već i praktično primjenjiva, naročito u osjetljivim slučajevima kada prijava uključuje povjerljive informacije.

Članovi 12 do 15 Predloga predstavljaju ključne odredbe za uspostavljanje sigurnog mehanizma internog prijavljivanja nepravilnosti, uz obaveze poslodavaca da postupe po prijavi i organizuju efikasne kanale za postupanje. Ove odredbe služe kao zaštitni mehanizam ne samo za pojedince koji prijavljuju nepravilnosti, već i za očuvanje zakonitosti i etičkog poslovanja unutar organizacija. uređuje postupanje poslodavca po prijavi kao i obavezu poslodavaca da, u skladu sa brojem zaposlenih, odrede nepristrasno lica koje će postupati po prijavama zviždača, odnosno da dijele nadležnosti u pogledu postupanja po prijavama. Takođe, zabranjeno je poslodavcima da utiču na rad nepristrasnog lica i propisana je obaveza nenadležnog lica, odnosno organizacione jedinice da, u slučaju primanja prijave, istu bez odlaganja proslijedi licu koje je nadležno da postupa po njoj. Zakon propisuje postupanje lica ili organizacione jedinice u odnosu na navode iz prijave i obavezu dostave obavještenja u roku od sedam dana od dana podnošenja te prijave, a o mjerama koje su preduzete po njegovoj prijavi, odnosno o ishodu preduzetih mjera, u roku od 45 dana od dana podnošenja prijave.

Članovima 16 do 19 Predloga propisano je da zviždač ima pravo da, ako nije zadovoljan mjerama koje je poslodavac preduzeo ili ako nije dobio odgovarajuće obavještenje o prijavi, podnese prijavu Agenciji. Ovo predstavlja drugi nivo zaštite, jer zviždač može tražiti pomoć od nezavisne institucije ako nije zadovoljan odgovorom ili reakcijom poslodavca. Zviždač može podnijeti prijavu Agenciji i bez prethodnog podnošenja prijave poslodavcu, čime se omogućava direktno angažovanje Agencije. Nadalje, pored osnovnih podataka koji su propisani članom 8 Zakona (koji se odnosi na sadržaj prijave), prijava podnesena Agenciji može sadržati i informacije o prijavljenom licu i obavještenje o preduzetim mjerama iz člana 15, ukoliko je zviždač bio obaviješten o postupcima koje je poslodavac preduzeo. Ako prijava ne sadrži sve potrebne informacije, Agencija ima obavezu da pozove zviždača da dopuni prijavu u roku od osam dana. Ukoliko zviždač ne postupi u skladu s tim, Agencija će obustaviti postupak. Ovo obezbjeđuje da prijave budu potpuno informativne i omogućava efikasnu obradu prijave. Ako prijava ne sadrži informacije koje se odnose na nepravilnosti koje ugrožavaju javni interes prijavu će bez odlaganja dostaviti nadležnom organu. Nadležni organ, koji preuzima prijavu, dužan je da obavijesti Agenciju o ishodu postupka po prijavi bez odlaganja. Agencija je zatim dužna da obavijesti zviždača o ishodu u roku od sedam dana. Ovaj postupak omogućava zviždaču da bude informisan o tome šta je preduzeto u vezi sa prijavom koju je podnio.

Članom 20 Predloga propisana je obaveza vođenja evidencije.

Članom 21 Predloga omogućava zviždačima da, u određenim okolnostima, javno objelodane informacije o nepravilnostima.

Član 22 Predloga kada se utvrdi da nepravilnosti mogu predstavljati krivično djelo koje se goni po službenoj dužnosti, odgovorni organi, kao što su poslodavac, Agencija, nadležni organ dužni su da prijavu i prikupljene dokaze dostave nadležnom državnom tužilaštvu i o tome obavijeste zviždača. Ovo je ključno za omogućavanje prepoznavanja i sankcionisanja krivičnih djela koja su nastala usljed nepravilnosti koje su prijavljene.

Član 23 Predloga propisane su obaveze poslodavaca i Agencije da godišnje izvještavaju o prijavama nepravilnosti, utvrđenim slučajevima i preduzetim mjerama, uz očuvanje povjerljivosti podataka i zaštite zviždača. Cilj je unapređenje transparentnosti, institucionalne odgovornosti i efikasnosti postupanja po prijavama.

Članovi 24 do 31 Predloga zakona je propisan sistem zaštite zviždača na način da zviždač koji je pretrpio štetu, odnosno kojem prijeti mogućnost nastanka štete u skladu sa članom 25 ovog zakona ima pravo da podnese tužbu za zaštitu zviždača nadležnom sudu koja se podnosi u opštem roku zastarjelosti propisanom zakonom kojim se uređuju obligacioni odnosi. Postupak po tužbi za zaštitu zviždača je hitan. Takođe novim zakonom propisano je da postupku po tužbi za zaštitu zviždača ne mora prethoditi postupak mirnog rješavanja sporova pred Agencijom za mirno rješavanje radnih sporova ili pred Centrom za alternativno rješavanje sporova.

Zakonom su predviđene vrste tužbenih zahtjeva koje zviždač može istaći u tužbi u postupku sudske zaštite prema poslodavcu kao tuženom, a u sudskom postupku za zaštitu zviždača propisana je obaveza, odnosno teret dokazivanja da štetna radnja nije u uzročnoj vezi sa podnošenjem prijave, odnosno javnog objelodanjivanja je na strani poslodavca kao tuženog. Zakonom je data mogućnost postupajućem sudu da u postupku sudske zaštite zviždača odredi privremenu mjeru, te propisano da se predlog za njeno određivanje može podnijeti prije, tokom i nakon okončanja sudskog postupka, sve dok izvršenje ne bude sprovedeno. Zviždačev pomagač i povezano lice sa zviždačem ostvaruju pravo na zaštitu shodno odredbama ovog zakona kojima se uređuje zaštita zviždača

Članovi 33 do 34 Predloga propisuju pravo na nagradu zviždača, njen iznos i uslove pod kojima se ista može ostvariti.

Članovi 35 do 36 Predloga kaznenim odredbama se prekršaji i novčane kazne za fizičko i pravno lice, odgovorno lice u pravnom licu, kao i odgovorno lice u državnom organu, organu uprave, organu lokalne samouprave i organu lokalne uprave u slučajevima kada povreda odredbi ovog zakona, za taksativno navedene prekršaje nepridržavanja odredbi zakona.

Članovi 37 do 40 Predloga propisane su prelazne i završne odredbe

Član 41 Predloga zakona propisuje da zakon stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u "Službenom listu Crne Gore".

V PROCJENA FINANSIJSKIH SREDSTAVA ZA SPROVOĐENJE OVOG ZAKONA

Za implementaciju ovog propisa nisu potrebna dodatna finansijska sredstava iz budžeta Crne Gore.